П Р О Т О К О Л № 1

от проведено на 28.02.2024 г. в Зала № 1 на Областна администрация – Русе заседание на Постоянно действаща областна комисия „Военни паметници“

Заседанието беше открито от г-н Данаил Ковачев, областен управител на област Русе, като на него присъстваха 17 от членовете на комисията/ техни представители. След кратко приветствие г-н Ковачев уведоми присъстващите, че съгласно предварително изпратения дневен ред е предвидено на заседанието да бъдат обсъдени две основни теми – първата, свързана с отпуснатите през 2022 и 2023 г. от Министерство на финансите средства за ремонт на военни паметници в област Русе, част от които са вече осъществени и отчетени по съответния за това ред, а втората във връзка с необходимостта от актуализиране на Областния регистър на военните паметници.

По точка 2 от дневния ред г-н Ковачев даде думата на присъстващите представители на общини в област Русе, които запознаха членовете на Комисията с осъществените ремонтно-възстановителни дейности, финансирани с ПМС № 343 от 25.10.2022 г. По време на дискусията по точката г-жа Иваничка Янкова, мл. експерт „КВВОТЗП“ в Община Две Могили заяви, че с отпуснатите на общината финансови средства през 2022 г. е осъществен ремонт на паметника в с. Кацелово, но поради това, че същият е разположен в двора на затворено училище, свободния достъпът на гражданите до него е ограничен. С оглед така представения проблем г-н Радослав Колев, главен експерт в дирекция СППВПВ към Министерство на отбраната заяви, че за случаи като паметника в село Кацелово с чл. 13, ал. 1 от Закона за военните паметници е предоставена възможност за преместване на паметника „с оглед на оптималното експониране на паметника“ и същия да бъде достъпен за населението. За осъществяване на такъв вид дейност е необходимо Община Две могили да представи в Областна комисия военни паметници мотивирано предложение за изместване на паметника, като предложи по-подходящо за експонирането му място. Той уточни, че преместване на паметника може да бъде осъществено след получаване на положително становище от Областната комисия. В същото време за финансиране на дейностите по преместване на паметника, Община Две могили може да кандидатства пред Министерство на отбраната, като за целта е необходимо да бъде представена актуална Количествено-стойностна сметка за изпълнението на предвидените дейности.

По точка 3 от Дневния ред г-н Ковачев информира присъстващите, че в Областна администрация – Русе е постъпило писмо от г-н Димитър Илиев, Директор на Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ към Министерство на отбраната. В писмото се посочва, че в процеса на работа по актуализация на Националния регистър на военните паметници и подготовката за публикуването му са установени редица пропуски в информацията, касаеща военните паметници на територията на област Русе. Основните пропуски са свързани с актуалността на данните. Голяма част от изпратените в Министерство на отбраната анкетни карти не отразяват реалното състояние на конкретния паметник, което затруднява оценките и решенията, свързани с необходимостта от финансиране на дейности по поддръжката им съгласно чл. 15 и чл. 16 от Закона за военните паметници. Също така в писмото е обърнато внимание, че някои анкетни карти са попълнени формално и не предоставят пълния обем информация, а в много от случаите липсват списъци на загиналите. В разрез с дадените указания, част от материалите са изпратени във формат, в който не могат да бъдат използвани (текстови файлове и снимки в .pdf формат, текстови файлове в .jpg формат, или снимки в .tif формат). В тази връзка г-н Ковачев представи на присъстващите следния списък с установените от Министерство на отбраната пропуски в информацията за военните паметници по общини и населени места в област Русе, както следва:

Установени пропуски в анкетните карти на военни паметници на територията на ОБЩИНА БОРОВО:

<u>село Батин</u>

1. ***Паметник на загиналите във войните –*** *няма списък на загиналите*

<u>град Борово</u>

1. ***Паметник на загиналите във войните –*** *няма списък на загиналите*
2. ***Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война*** *- няма списък на загиналите*

<u>село Брестовица</u>

1. ***Паметник на загиналите във войните –*** *няма списък на загиналите*
2. ***Паметник за пребиваването на акад. Николай Иванович Пирогов през ноември 1877 г. в село Брестовица –*** *<u>за изваждане от регистъра</u>*

<u>село Волово</u>

1. ***Паметник на загиналите във войните –*** *няма списък на загиналите*

<u>село Горно Абланово</u>

1. ***Паметник на загиналите във войните –*** *няма списък на загиналите*

<u>село Екзарх Йосиф</u>

1. ***Паметник на загиналите във войните –*** *няма списък на загиналите*

<u>село Обретеник</u>

1. ***Паметна плоча на загиналите във Втората световна война –*** *няма списък на загиналите*
2. ***Паметник на руски офицер –*** *<u>за изваждане от регистъра</u>*

Установени пропуски в анкетните карти на военни паметници на територията на ОБЩИНА БЯЛА:

<u>село Босилковци</u>

1. ***Паметна плоча на загиналите във войните*** *– снимките са в анкетната карта*

<u>град Бяла</u>

1. ***Паметник на загиналите във войните*** *– снимките са в анкетната карта*

<u>село Дряновец</u>

1. ***Паметник на загиналите в Балканската война*** *– снимките са в анкетната карта*

<u>село Копривец</u>

1. ***Паметник на загинали опълченци*** *– снимките са в анкетната карта*
2. ***Паметник на загиналите във войните*** *– снимките са в анкетната карта*

<u>село Полско Косово</u>

1. ***Паметник на загинали във Втората световна война*** *– снимките са в анкетната карта*

<u>село Стърмен</u>

1. ***Паметна плоча на загинали във Втората световна война*** *– снимките са в анкетната карта*

Анкетни карти на военни паметници в ОБЩИНА ДВЕ МОГИЛИ:

<u>село Кацелово</u>

1. ***Паметна плоча на загиналите във Втората световна война –*** *няма списък на загиналите*

Установени пропуски в анкетните карти на военни паметници на територията на ОБЩИНА ИВАНОВО:

<u>село Божичен</u>

1. Паметник на загиналите във войните *– няма списък на загиналите, снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Иваново</u>

1. Паметник на загиналите във войните *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва*

<u>село Кошов</u>

1. Паметник на загинали във Втората световна война *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

2. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Красен</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– няма списък на загиналите, снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Мечка</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– няма списък на загиналите, снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Нисово</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– няма списък на* ***загиналите****, снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Пиргово</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

2. Паметник на загинали във Втората световна война*– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Сваленик</u>

1. Паметник на загинали във Втората световна война *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Табачка</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Тръстеник</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската война *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

2. Паметник на загиналите във войните *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Червен</u>

1. Паметна плоча на загинали във Втората световна война *– списъкът на загиналите и снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

2. Паметник на загиналите в междусъюзническата и Първата световна война *– няма списък на загиналите, снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

3. Паметник на загиналите в Балканската война *– няма списък на загиналите, снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Щръклево</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

Установени пропуски в анкетните карти на военни паметници на територията на ОБЩИНА РУСЕ:

<u>село Басарбово</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– списъкът на загиналите е в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Долно Абланово</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– списъкът на загиналите е в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>град Мартен</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– няма списък на загиналите.*

<u>село Николово</u>

1. Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война *– няма списък на загиналите.*

<u>село Ново село</u>

1. Паметни плочи на загиналите във войните *– списъкът на загиналите и анкетната карта, която е попълнена частично са изпратени в PDF формат и не може да се ползват*

<u>град Русе</u>

1. Паметник на загиналите в Сръбско-българската война – *няма списък на загиналите, анкетната карта, която е попълнена частично е изпратена в PDF формат и не може да се ползва*

2. Мемориал на загиналите във войните - *анкетната карта, която е попълнена частично е изпратена в PDF формат и не може да се ползва*

3. Паметник на загиналите войници от квартал Долапите – *няма списък на загиналите, анкетната карта, която е попълнена частично е изпратена в PDF формат и не може да се ползва.*

4. Паметник на загиналите във Втората световна война *– не е ясно къде точно се намира паметника, няма списък на загиналите, анкетната карта, която е попълнена частично е изпратена в PDF формат и не може да се ползва.*

5. Паметна плоча на загиналите във войните *– не е ясно къде точно се намира паметникът, списъкът на загиналите е в анкетната карта, която е попълнена частично е изпратена в PDF формат и не може да се ползва.*

6. Паметник на моряка *– снимките са в анкетната карта, която е попълнена частично, изпратена е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Сандрово</u>

1. Паметник на загиналите във войните – *няма списък на загиналите, анкетната карта, която е попълнена частично е изпратена в PDF формат и не може да се ползва.*

2. Паметна плоча на загиналите във войните *– няма списък на загиналите, анкетната карта е в PDF формат и не може да се ползва.*

<u>село Тетово</u>

1. Паметни плочи на загиналите във войните *– списъкът на загиналите и анкетната карта са в PDF формат и не може да се ползват.*

<u>село Хотанца</u>

1. Паметна плоча на загиналите в Балканската и Първата световна война *– списъкът на загиналите и анкетната карта са в PDF формат и не може да се ползват.*

Установени пропуски в анкетните карти на военни паметници на територията на ОБЩИНА СЛИВО ПОЛЕ:

<u>село Черешово</u>

1. Паметник на загинал руски офицер *<u>– за изваждане от регистъра</u>*

Установени пропуски в анкетните карти на военни паметници на територията на ОБЩИНА ЦЕНОВО:

<u>село Нов град</u>

1. Паметник-обелиск на Хаджи Димитър и Стефан Караджа *<u>– за изваждане от регистъра</u>*

<u>село Пиперково</u>

1. Паметник на загиналите в Пражкото въстание *<u>– за изваждане от регистъра</u>*

Във връзка с представения списък г-н Колев уведоми членовете на комисията, че изискването анкетни карти и списък на загиналите да бъдат представени във формат „Word“, а снимките във формат „jpg.“ произтича от необходимостта същите да бъдат въведени в електронния портал на Министерство на отбраната с цел публикуване на Националния регистър на военните паметници.

С оглед установените от Министерство на отбраната пропуски, г-н Ковачев уточни, че съгласно полученото, от г-н Димитър Илиев, Директор на Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ към Министерство на отбраната, писмо за в бъдеще субсидии от държавния бюджет за опазването, поддържането, възстановяването и изграждането на военни паметници ще бъдат отпускани само ако в Министерството на отбраната е предоставена пълна и актуална информация за тях. Г-н Ковачев обобщи, че установените пропуски, засягат 53 военни паметника на територията на област Русе, сред които и 5 паметника, които следва да бъдат извадени от регистъра като неотговарящи на изискванията за военен паметник, съгласно чл. 4 от Закона за военните паметници. В тази връзка той предложи по точка 5 от дневния ред членовете на комисията да гласуват да бъдат извадени от Областния регистър на военните паметници следните 5 паметника, както следва:

1. Паметник за пребиваването на акад. Николай Иванович Пирогов през ноември 1877 г. в с. Брестовица, находящ се в с. Брестовица, **община Борово** – представен в Областен регистър на военните паметници с Анкетна Карта № 10 от 16.09.2021 г.

2. Паметник на руските войници – офицери Висарион Василев и Аркадий Браецки находящ се в с. Обретеник, **община Борово** – представен в Областен регистър на военните паметници с Анкетна Карта № 11 от 16.09.2021 г.

3. Паметник на руски офицер, загинал в Руско – Турската Освободителна война находящ се в с. Черешово, **община Сливо поле** – представен в Областен регистър на военните паметници с Анкетна Карта № 10 от 11.08.2021 г.

4. Паметник-обелиск на Хаджи Димитър и Стефан Караджа находящ се в с. Новград, **община Ценово** – представен в Областен регистър на военните паметници с Анкетна Карта № 8 от 10.08.2021 г.

5. Паметник на загиналите в Пражкото въстание находящ се в с. Пиперково**, община Ценово** – представен в Областен регистър на военните паметници с Анкетна Карта № 7 от 10.08.2021 г.

По точка 4 от Дневния ред г-н Ковачев уведоми присъстващите членове на комисията, че с Постановление на Министерски съвет № 298 от 13.12.2023 г. по бюджетите на общините от различните областни центрове са разпределени 300 000 лв., от които близо 17 000 лв. са за ремонт на военни паметници в област Русе и са разпределени, както следва:

- По бюджета на Община Борово – финансови средства в размер на 4 920 лв. за ремонт на **Паметник на загиналите във войните (1912-1945 г.) в с. Горно Абланово**, които включват изпълнението на т. 1 и т. 2 от представената от Община Борово Количествено-стойностна сметка, а именно - 2300 лв. за специализирано почистване на монумента и 1800 лв. за възстановяване на увредени елементи по паметника;
- По бюджета на Община Русе - финансови средства в размер на 2 132 лв. за почистване и реставриране на **Паметник на загиналите във войните (1912-1918) в кв. Долапите, гр. Русе**, които включват изпълнението на всички дейности от представената количествено-стойностна сметка и 9 896 лв. за почистване и реставриране на **Паметник на загиналите във войните (1912 – 1918) в с. Басарбово**, които включват изпълнението на всички дейности от представената от Община Русе количествено-стойностна сметка.

Допълнително пояснение по темата внесе г-н Колев, който заяви, че в Министерство на отбраната са постъпили предложения за финансиране на 182 военни паметника с обща стойност на заявените финансови средства над 1 400 000 лв., при предвидени за целта в Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г. едва 300 000 лв. Той информира представителите на общините, че в най-скоро време ще бъде започната процедура за събиране на предложения за ремонт на военни паметници, като апелира при кандидатстване да бъдат представяни актуални количествено-стойностни сметки и снимки на паметника, направени към момента на кандидатстване. Също така обърна внимание, че от Министерство на отбраната се финансират само и единствено дейности свързани с паметника (почистване, ремонтни дейности за възстановяване на увреждания по паметника и др.), като не подлежат на финансиране дейности по подобряване инфраструктурата около паметника (пейки, плочки, осветление, градинки и т.н.).

В края на обсъжданата точка от дневния ред г-н Ковачев обърна внимание на представителите на общините Борово и Русе, че след приключване на ремонтните дейности е необходимо да изпратят в Министерство на отбраната с копие до Министерство на финансите и Областна администрация-Русе – отчет за извършените ремонтни дейности, финансирани с Постановление на Министерски съвет № 298 от 13.12.2023 г., актуализирани анкетни карти (във формат doc. или docx.) и снимков материал на паметниците преди и след ремонта (във формат jpg.) на електронен носител.

Във връзка с горното, г-н Колев поясни, че кратка информация за осъществените по паметниците ремонти (размер на отпуснати с ПМС средства и година на извършване на ремонта), следва да бъде представена в полето на последната точка 16 от анкетната карта на паметника.

По точка 5 от Дневния ред членовете на Постоянно действаща областна комисия „Военни паметници“ взеха следните **Р Е Ш Е Н И Я:**

- **РЕШЕНИЕ № 1:** Общините в област Русе да изпратят в Областна администрация Русе актуализирани анкетни карти на военни паметници, разположени на територията им.

Срок за предоставяне на актуализираните анкетни карти – 29.03.2024 г.

Гласували: За – 17, Против – 0, Въздържали се – 0.

- **РЕШЕНИЕ № 2:** От Областния регистър на военните паметници да бъдат извадени следните паметници:

- **Паметник за пребиваването на акад. Николай Иванович Пирогов през ноември 1877 г.,** находящ се в с. Брестовица, община Борово;
- **Паметник на руските войници – офицери Висарион Василев и Аркадий Браецки,** находящ се в с. Обретеник, община Борово;
- **Паметник на загинал участник в Руско – Турската Освободителна война,** находящ се в с. Черешово, община Сливо поле;
- **Паметник-обелиск на Хаджи Димитър и Стефан Караджа,** находящ се в с. Новград, община Ценово;
- **Паметник на загиналите в Пражкото въстание,** находящ се в с. Пиперково, община Ценово

Гласували: За – 17, Против – 0, Въздържали се – 0.

- **РЕШЕНИЕ № 3:** Актуализираният с нови анкетни карти Областен регистър на военните паметници да бъде изпратен на електронен носител в Министерство на отбраната.

Срок: 30.04.2024 г.
Отг: Секретар/Зам.-секретар на Комисията

Гласували: За – 17, Против – 0, Въздържали се – 0.

След изчерпването на дневния ред г-н Данаил Ковачев благодари на всички за присъствието и ангажираността им по обсъжданите теми и закри заседанието.

При извършена впоследствие проверка беше установено, че на изключения по Решение № 2 „Паметник на загиналите в Пражкото въстание“, находящ се в с. Пиперково, община Ценово, е поставена паметна плоча с имената на двама загинали във Втората световна война, с оглед на това същият остава включен в Областен регистър на военните паметници под наименованието „Паметна плоча на загинали във Втората световна война“.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЛ:

ДАНАИЛ КОВАЧЕВ /П/
Областен управител на област Русе